

ÇANAKKALE SAĞLIK YÜKSEKOKULU ÖĞRENCİLERİNİN PROBLEM ÇÖZME BECERİLERİ (PÇB) VE ETKİLEYEN BAZI FAKTÖRLER*

Şenay DURMAZ ** Zeynep KAÇAR ** Sevtap CAN** Reyhan KOCA**

Dilek YEŞİLOVA ** Danışman: Gülbu TORTUMLUOĞLU ***

Kabul Tarihi: 25.09.2006

ÖZET

Bu çalışmanın amacı; Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi Sağlık Yüksekokulu Öğrencilerinin problem çözme becerileri ve bunu etkileyen bazı faktörleri belirlemektir.

Kesitsel olan bu çalışma, Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesinde Eylül 2005-Şubat 2006 tarihleri arasında yapılmıştır. Araştırmanın evrenini Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi Sağlık Yüksekokulunda 2005-2006 öğretim yılında öğrenimine devam eden toplam 260 öğrenci oluşturmuştur. Araştırmada örneklem seçimine gidilmemiş çalışmaya katılmaya gönüllü olan 106 hemşirelik, 107 ebelik olmak üzere toplam 213 öğrenci ile çalışma tamamlanmıştır. Veriler SPSS 10.0 paket programında analiz edilmiş ve verilerin değerlendirilmesinde yüzdelik dağılımı, tek yönlü varyans analizi, Kruskall Wallis, Man-Whitney U ve bağımsız gruplarda t testi kullanılmıştır.

Öğrencilerin Problem Çözme Beceri puan ortalaması 88.28±20.42 olarak belirlenmiştir. Son sınıfta olan, kendi maddi durumunu yeterli bulan, yaşamının çoğunluğunu kentte geçiren ve stresle baş etmeye yönelik eğitim alan öğrencilerin Problem Çözme Becerileri diğer öğrencilere göre istatistiksel olarak anlamlı düzeyde yüksek bulunmuştur. İstatistiksel olarak anlamlı bulunmamakla birlikte hemşirelik bölümünde okuyan, annesi ve babası üniversite mezunu olan, ailesi Çanakkale’de yaşayan öğrencilerin Problem Çözme becerileri diğer öğrencilere göre daha yüksek bulunmuştur.

Araştırma sonuçlarına göre öğrencilerin Problem Çözme Becerileri’nin yüksek olmadığı belirlenmiştir. Bu sonuçlar doğrultusunda öğrencilere Problem Çözme Becerisi kazandırmaya yönelik eğitimin programlarının hazırlanması önerilebilir.

Anahtar Kelimeler: Öğrenci, Sağlık Yüksekokulu, Problem Çözme Becerileri

ABSTRACT

Problem Solving Skills of The Students at Health High School and The Factors Affecting Them

The aim of this study; is to determine problem solving skills of the students at Health High School and the factors affecting them.

This study which is sectional was carried out between September 2005 and February 2006 at Çanakkale Onsekiz Mart University. The universe of this research was composed of totally 260 students who were continuing their education in Çanakkale Onsekiz Mart University Health High School in the academic year 2005-2006. In the research, the sample choice has not been applied, the study was completed through totally 213 students, 106 of whom were from nursing and 107 from midwifery, who were voluntary for attending the study. The research was evaluated by using percentage distribution of SPSS package programme, a one-way variance analysis and t-test on independent groups.

The average point of the students in problem solving skills was determined as 88. 28F 20.42. The problem solving skills of the students, who see their financial condition sufficient who are living in city and has education directed towards coping with stress has been found higher than the other student statistically at a meaning full level. Besides not being meaning full statistically the problem solving skills the students whose mothers and fathers graduated from university. Who are from Çanakkale has been found higher then the other students.

According to the research results, it has been found that the problem solving skills of the students is not high. According to these results for students, preparing education programmers of problem solving skills can be offered.

Keywords: Student, Health High School, Problem Solving Skills

* Bu çalışma Mart 2006 tarihinde Hemşirelik Bölümü Bitirme Tezi olarak kabul edilmiş olup 5.Ulusal hemşirelik Öğrencileri Kongresinde Sözel Bildiri olarak sunulmuştur.

** Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi, Sağlık Yüksekokulu 4. Sınıf Hemşirelik Bölümü Öğrencileri

*** Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi, Sağlık Yüksekokulu (Yrd. Doç.Dr.)

GİRİŞ VE AMAÇ

İnsanların yaşamlarında sorunun olmaması, yeni sorunlarla karşılaşmaması olası değildir. Bu nedenle sorunsuz bir yaşam umut etmek yerine sorunlu yaşamla mücadele etme yollarını öğrenmek daha gerçekçi bir yaklaşım olarak görülmektedir (Güner 2000). Yaşam koşulları insanın; yaratıcı, eleştirel düşünebilen, karşılaştığı sorunlara farklı çözüm yolları üretebilen ve girişken kişiler olmasını zorunlu hale getirmiştir (Ulupınar 1997).

Karşılaşılan güçlüklerle baş edilmeye çalışılması problemin çözümü olarak isimlendirilmektedir (Gelbal 1991). Problem çözme, istenilen hedefe ulaşabilmek için etkili ve yararlı olan araç ve davranışları seçme ve kullanma yolu olarak ta tanımlanmaktadır (Vural 2004). Her bireyin problemi algılama durumu değişiklik göstereceğinden problem çözme davranışları da farklı olacaktır. Bireyin problem çözmedeki başarısı kadar probleme eşlik eden diğer kişilik özellikleri ve yaşam koşulları da önemli rol oynamaktadır (Tümkiye 2000).

Problem çözme becerisi bireyin sağlıklı bir yaşam sürdürebilmesi ve ruh sağlığını koruması için zorunludur (Gelbal 1991). Sağlık çalışanlarından olan ebe ve hemşirelerin problem çözme becerisine sahip olması beklenir. Ebe ve hemşirelerin sağlıklı ve hasta bireylere bakım verirken problem çözme becerilerini etkin bir biçimde kullanmaları verilen bakımın kalitesini yükseltmede önemli bir faktördür (Biol 2002). Hemşireler hem kuramsal hem de klinik alanda, hemşirelik uygulamaları ile ilgili kararlar almak için sorun çözme bilgisine gereksinim duymaktadırlar (Klaassens 1992, Chowlowski and Chan 1995, Ulupınar 1999, Taylor 2000). Hemşirelik kuramcıları da bireylerin gereksinimlerini belirlemede ve gidermede problem çözme yaklaşımının kullanılması gerektiğini vurgulamışlardır (Çiçek ve Akbayrak 2004).

Gelişen teknoloji, sağlık sistemindeki değişiklikler ebellek ve hemşireliği de etkilemektedir. Değişen bu duruma ayak uydurmak için ebe ve hemşirelerin problem çözme becerilerinin tanımlanması ve geliştirilmesi gerekmektedir (Çiçek ve Akbayrak 2004).

Bu bağlamda iyi bir model olma, nitelikli sağlık bakımı verebilme gibi görevlerinden dolayı geleceğin ebe ve hemşireleri olacak olan çalışma grubundaki öğrencilerin problem çözme becerilerinin ve bu becerileri etkileyen faktörlerin incelenmesinin önemli olacağı düşünülmektedir.

Bu çalışmanın yakın amacı ebellek ve hemşirelik öğrencilerinin problem çözme becerileri ve etkileyen faktörleri tanımlamak,

Uzak amacı ise çalışma sonuçları doğrultusunda hemşirelik lisans programına değişim önerileri hazırlamaktır.

YÖNTEM VE MATERYAL

Bu araştırma, kesitsel türde yapılmıştır. Araştırma Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi'nde Eylül 2005- Şubat 2006 tarihleri arasında yapılmıştır.

Araştırmanın Evreni ve Örneklem Seçimi

Araştırmanın evrenini, Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi Sağlık Yüksekokulu'nda (SYO) 2005-2006 öğretim yılında öğrenimine devam eden toplam 260 öğrenci oluşturmuştur. Araştırmada örneklem seçimine gidilmiş, çalışmaya katılmaya gönüllü olan 106 hemşirelik, 107 ebellek olmak üzere toplam 213 öğrenci ile çalışma tamamlanmıştır.

Araştırmanın Değişkenleri

Araştırmanın bağımsız değişkenlerini; öğrencilerin sınıfı, yaşı, yaşamlarını geçirdikleri yerleşim birimleri, anne ve babalarının eğitim durumları, anne babanın meslekleri, aile tipi, memleketleri, ailelerinin aylık geliri,

ailelerinin ekonomik durumunu algılama biçimi, öğrencinin ekonomik yeterliliği, kaldığı yer, kiminle yaşadığı, psikolojik destek alma durumu, stresle başa çıkmaya yönelik bir eğitim alıp almadığı oluşturmıştır.

Araştırmanın bağımlı değişkenini ise öğrencilerin problem çözme becerileri oluşturmıştır.

Veri Toplama Araçları

Verilerin toplanmasında araştırmacılar tarafından hazırlanan soru formu ve Problem Çözme Ölçeği (PÇÖ) kullanılmıştır. Araştırmada öğrencilerin bazı özelliklerini belirlemek amacıyla araştırmacılar tarafından hazırlanan bir ankettir.

PÇÖ Heppner ve Peterson tarafından 1982 yılında geliştirilmiş ve Taylan tarafından 1990 yılında güvenilirlik ve geçerlilik çalışması yapılarak Türkçeye uyarlanmıştır (Taylan 1997). Ölçek insanların kişisel ve günlük hayattaki problemlerine ilişkin nasıl tepkide bulduklarını tanımlayan 35 maddeden oluşmaktadır. Üç alt faktörde toplanan ölçek maddelerinin bir kısmı olumlu bir kısmı olumsuz ifade edilmiş 6 puanlı likert tipindedir. Seçeneklerde 1 tamamen katılmayı, 6 ise tamamen katılmamayı gösterir. Bazı maddeler olumsuz olarak ifade edilmelerinden dolayı ters çevrilerek puanlanır (1, 2, 3, 4, 11, 13, 14, 15, 17, 21, 25, 26, 30, 34). Bazı maddeler ise puanlama dışı tutulur (9, 22, 29).

Ölçekten alınacak en düşük puan 32, en yüksek puan ise 192'dir. Düşük puan etkili ve başarılı problem çözme ile ilgili davranış ve tutumu, yüksek puan ise problem karşısında etkili çözümler bulmamayı belirtir. Ölçeğin cevaplama süresi 15 dakikadır. Ölçek üç boyuttan oluşur. Bunlar.

1. Problem Çözme Güveni (PÇG) 5,10,11,12,19,23,24,27,33,34,35. maddeler)

2. Yaklaşma-Kaçınma (YK) (1,2,4,6,8,13,15,16,17,18,20,21,28,30,31. maddeler)

3. Kişisel Kontrol (KK) (13, 14,25,27,32.maddeler) (Taylan 1997).

Yurt dışında yapılan güvenilirlik çalışmalarında ölçeğin tümü için elde edilen Cronbach Alfa iç tutarlılık katsayısı .90, alt ölçekler için elde edilen katsayılar ise PÇG için .90, YK için .72, KK için .85 arasında bulunmuştur. Ölçeğin madde toplam korelasyonlarının aralığının. 25 ile .71 arasında değiştiği, test-tekrar test güvenirliliğinin ise alt ölçekler için .83 ile .98 arasında değiştiği bulunmuştur (Savaşır ve Şahin, 1997). *Bu çalışmada Problem Çözme Ölçeği toplam puanı üzerinden çalışılmıştır.* Bu çalışma için PÇÖ'nin toplam iç tutarlılık katsayısı .86 olarak belirlenmiştir.

Verilerin Toplanması

Hazırlanan soru formları uygulanmadan önce anlaşılabilirliğini belirlemek amacıyla rastgele belirlenen 10 kişilik bir grup öğrenci üzerinde *ön uygulanma* yapılmış soru formunda gerekli düzeltmeler yapılmıştır. Bu 10 öğrenci araştırma kapsamı dışında bırakılmıştır. Soru formları öğrencilere sınıflarda uygulanmıştır. Öncelikle çalışmanın amacı anlatılmış, gönüllü katılmak isteyen öğrencilere soru formu dağıtılmış ve 25 dakikalık süre içinde toplanmıştır.

Verilerinin Değerlendirilmesi

Verilerin değerlendirilmesi SPSS paket programında yüzdelik dağılımı, kruskal-wallis, tek yönlü varyans analizi, mann-whitney u ve bağımsız gruplarda t testi kullanılarak yapılmıştır.

Araştırmanın Etik İlkeleri

Çalışmaya başlamadan önce okul yönetiminden izin alınmıştır. Öğrencilere soru formları uygulanmadan önce çalışmanın amacı anlatılmış ve gönüllü katılmak isteyen öğrencilerle çalışma tamamlanmıştır.

Araştırmanın Genellebilirliği

Araştırma sonuçları Çanakkale Üniversitesi Sağlık Yüksekokulu ebelik ve hemşirelik öğrencilerine genellebilir.

BULGULAR VE TARTIŞMA

Öğrencilerin yaş ortalaması 20.12 ± 1.85 olup yaş aralığı 16 ile 28 yaş olarak belirlenmiştir. Öğrenci ailelerinin aylık gelir ortalaması 770.12 ± 497.92 olup 100 ile 5000 YTL arasında değiştiği belirlenmiştir.

Öğrencilerin % 67'sinin annesi, %49.9'unun ise babası ilkökul mezunudur. Annelerin %85'i ev hanımı, babaların ise %30'u emeklidir. Öğrencilerin %87.8'inin çekirdek ailede yaşadıkları, %70.9'unun yaşamının çoğunluğunu kentte geçirdikleri belirlenmiştir. Öğrencilerin %80'i ailelerinin sosyo-ekonomik durumunu iyi olarak algılamaktadır. Öğrenci ailelerinin %85.9'u Çanakkale dışındaki illerde yaşamaktadır. Öğrencilerin %87'sinin Çanakkale'de arkadaşlarıyla birlikte yaşadıkları ve yaşanan yer olarak %58.7'sinin yurtları tercih ettikleri belirlenmiştir. Öğrencilerin %16'sının stresle başa çıkma eğitimi ve %33'ünün bir uzmandan psikolojik destek aldıkları saptanmıştır (Tablo 2).

Öğrencilerin PÇB puan ortalaması 88.28 ± 20.42 olarak belirlenmiştir. PÇB ölçeğinden alınan en az ve en çok puan 44-157 olarak belirlenmiştir. Ölçeğin alt gruplarından alınan puan ortalamaları ve en az ve en çok alınan değerler sırasıyla şöyledir: PÇG için 27.10 ± 9.26 , 11-57, YK için $45.37 \pm 11/18-89$, KK için $10-30/ 19.51 \pm 3.6$ (Tablo 1). Pınar ve Sabuncu (2004) çalışmalarında; hemşirelik son sınıf

öğrencilerinin PÇB puan ortalamasını Florence Nightingale HYO öğrencileri için 79.83 ± 15.66 , Marmara Üniversitesi HYO öğrencileri için 92.19 ± 16.25 , Hacettepe Üniversitesi HYO öğrencileri için 76.72 ± 20.99 , Ege Üniversitesi HYO öğrencileri için 98.29 ± 17.00 , Atatürk Üniversitesi HYO öğrencileri için 90.50 ± 19.99 , Cumhuriyet Üniversitesi HYO öğrencileri için 96.12 ± 13.98 olarak belirlemişler ve HYO'ları öğrencilerinin PÇB puan ortalamaları arasında istatistiksel olarak anlamlı farklılık olduğunu saptamışlardır. Yurttaş ve Yetkin'in (2001) çalışmalarında puan ortalamaları PÇG için 24.52 ± 8.24 , YK için 41.12 ± 10.55 , KK için 14.69 ± 4.97 ve toplam PÇB için 80.25 ± 17.00 olarak belirlenmiştir. Kaya çalışmasında (2005) hemşirelerin puan ortalamalarını PÇG için 28.99 ± 9.70 , YK için 46.09 ± 9.88 , KK için 18.66 ± 4.28 ve toplam PÇB için 90.57 ± 19.94 olarak belirlemiştir.

Bu çalışmanın sonuçlarına göre ebelik ve hemşirelik öğrencilerinin problem çözme becerilerinin orta düzeyde olduğu söylenebilir. Konuyla ilgili yapılan çalışma sonuçlarıyla karşılaştırıldığında bu çalışma grubunu oluşturan öğrencilerin Atatürk, Ege, Cumhuriyet ve Marmara Üniversitesi Hemşirelik Yüksekokulu öğrencilerine göre PÇB'lerinin daha yüksek, Florence Nightingale ve Hacettepe hemşirelik Yüksekokullarının öğrencilerine göre ise daha düşük olduğu görülmüştür.

Tablo 1. Öğrencilerin PÇB ve Alt Ölçekleri Puan Ortalamalarının Dağılımı

PÇB ve Alt Ölçekler	Madde sayısı	Ölçek ve alt boyutlarının alt ve üst değerleri	İşaretlenen Alt ve Üst Değer	Ölçek X±S
Problem Çözme Güveni (PÇG)	11	11-66	11-57	27.10±9.26
Yaklaşma-Kaçınma (YK)	16	16-96	18-89	45.37±11.27
Kişisel Kontrol (KK)	5	5-30	10-30	19.51±3.67
Toplam PÇB puanı	32	32-192	44-157	88.28±20.42

Hemşirelik bölümü öğrencilerinin PÇB puan ortalaması 87.44±19.84, ebelik bölümü öğrencilerinin PÇB puan ortalaması 89.12±21.07 olarak belirlenmiş olup iki grup arasında istatistiksel olarak anlamlı bir fark bulunmamıştır ($p>0.05$, tablo 2). Yurttaş ve Yetkin'in (2001) çalışma sonuçlarına göre de ebelik ve hemşirelik bölümü öğrencilerinin PÇB puan ortalamaları arasında anlamlı bir fark saptanmamıştır.

PÇB puan ortalamaları birinci sınıf öğrencileri için 92.13±19.09, ikinci sınıf öğrencileri için 90.68±20.04, üçüncü sınıf öğrencileri için 87.50± 21.31 ve dördüncü sınıf öğrencileri için 80.91±20.37 olup sınıflar arasındaki fark istatistiksel olarak anlamlı bulunmuştur ($p<0.05$, tablo 2). Bu çalışmanın sonuçlarına göre öğrencilerin öğrenim yılı arttıkça PÇB'leri de artmaktadır ($p<0.05$, Tablo 3). Bu sonuç konuyla ilgili olarak yapılan çalışmaların sonuçlarıyla benzerlik göstermektedir (Tümkiye 2000, Köşgeroğlu ve ark. 2004, Demirel ve Yazman 2005).

Öğrencilerin anne ve babaların eğitim düzeylerinin, öğrencilerin PÇB puan ortalamaları arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık oluşturmadığı belirlenmiştir ($p>0.05$, Tablo 2).

Öğrencilerin anne ve babaların mesleklerinin de öğrencilerin PÇB puan ortalamaları arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık oluşturmadığı belirlenmiştir ($p>0.05$, Tablo 2).

Bulgular doğrultusunda ebeveynlerin eğitim düzeyleri ve mesleklerinin öğrencilerin PÇB üzerinde istatistiksel olarak anlamlı farklılık oluşturmadığı görülmektedir. Tümkiye'da (2000) çalışmasında üniversite öğrencilerinin ebeveynlerinin eğitim durumu ve mesleklerinin PÇB üzerinde etkisinin olmadığını saptamıştır. Bu çalışmanın sonuçları Tümkiye'nin (2000) sonuçları ile benzerlik göstermektedir.

Aile tipini çekirdek aile olarak ifade eden öğrencilerin PÇB puan ortalaması 88.29±20.57, parçalanmış aile olarak ifade eden öğrencilerin 88.20±20.56, geniş aile olarak ifade eden öğrencilerin 88.25±19.85 olup gruplar arasındaki fark istatistiksel olarak anlamsız bulunmuştur ($p>0.05$, tablo 2).

PÇB puan ortalaması memleketi Çanakkale olan öğrencilerin 82.66±16.44, Çanakkale dışından olan öğrencilerin 89.20±20.90 olup iki grup arasındaki fark istatistiksel olarak anlamsız bulunmuştur ($p>0.05$, tablo 2).

Yerleşim birimi köy olan öğrencilerin PÇB puan ortalaması 101.81±21.47, kasaba olan öğrencilerin 92.57±20.29, kent olan öğrencilerin 84.87±19.16 olup gruplar arasındaki fark istatistiksel olarak anlamlı bulunmuştur ($p<0.05$, tablo 2). Çalışmanın sonuçlarına göre; yaşamının çoğunluğunu kentlerde geçirenlerin, yaşamının çoğunluğunu ilçe ve köylerde geçirenlere göre PÇB'nin daha yüksek olduğu saptanmıştır ($p<0.05$,

tablo 3). Ancak yapılan çalışmalarda yerleşim biriminin PÇB üzerinde etkisinin olmadığı saptanmıştır (Yurttaş ve Yetkin 2001, Köşgeroğlu ve ark. 2005). Bu çalışmanın sonucu literatür ile benzerlik göstermemektedir. Bu sonuç, çalışmaya alınan öğrencilerin yaşamının çoğunluğunu kentlerde geçiren öğrencilerin daha çeşitli, daha sık problemlerle karşı karşıya kalmaları ve kendilerini geliştirecek çevresel uyarılara daha çok maruz kalmalarından dolayı problem becerilerinin gelişmiş olması ile açıklanabilir.

PÇB puan ortalaması *ailesinin ekonomik durumunu* iyi olarak algılayan öğrenciler için 87.36 ± 18.79 , kötü algılayan öğrenciler için ise 20.84 ± 20.84 olup iki grup arasındaki fark istatistiksel olarak anlamsız bulunmuştur ($p > 0.05$, tablo 2). Ailelerinin ekonomik durumlarının öğrencilerin PÇB üzerinde etkisi olmadığı görülmüştür. Pınar ve Sabuncu (2004) çalışmalarında hemşirelik son sınıf öğrencilerinin PÇB'lerini ekonomik durumlarının etkilemediğini saptamış olup bu sonuç araştırma sonucuyla benzerdir.

Kendisinin ekonomik durumunu yeterli olarak algılayan öğrencilerin PÇB puan ortalaması 85.89 ± 20.36 , yetersiz algılayan öğrencilerin PÇB puan ortalaması ise 93.27 ± 19.77 olup iki grup arasındaki fark istatistiksel olarak anlamlı bulunmuştur ($p < 0.05$, tablo 2). Çalışmanın sonuçlarına göre aylık eline geçen parası ihtiyaçlarını karşılayabilecek düzeyde olan öğrencilerin PÇB diğer öğrencilere göre daha yüksek bulunmuştur. Ekonomik olanakların pek çok yaşam sorununu kolayca çözebildiği literatürde belirtilmiştir (Özyürek 1989). Ekonomik yeterliliği olan öğrencilerin barınma, beslenme ve sosyal yaşama

katılma koşullarının daha iyi olduğu ve bütün bunların PÇB'ne olumlu yansıdığı düşünülebilir.

Evde kalan öğrencilerin PÇB puan ortalaması 86.52 ± 18.96 , yurtda kalan öğrencilerin 89.60 ± 21.40 , aile yanında kalan öğrencilerin 87.80 ± 20.03 olup gruplar arasındaki fark istatistiksel olarak anlamsız bulunmuştur ($p > 0.05$, tablo 2).

Ailesiyle yaşayan öğrencilerin PÇB puan ortalaması 91.68 ± 22.74 , arkadaşlarıyla yaşayan öğrencilerin 88.21 ± 20.26 ve akrabaları yanında kalan öğrencilerin 80.85 ± 18.95 olup gruplar arasındaki fark anlamsız bulunmuştur ($p > 0.05$, tablo 2).

Psikolojik destek alan öğrencilerin PÇB puan ortalaması 99.00 ± 27.00 , psikolojik destek almayan öğrencilerin ise 87.92 ± 20.15 olup iki grup arasındaki fark istatistiksel olarak anlamsız bulunmuştur ($p > 0.05$, tablo 2).

Stresle başa çıkma eğitimi alan öğrencilerin PÇB puan ortalaması 80.02 ± 20.29 , eğitim almayan öğrencilerin ise 89.85 ± 20.12 olup iki grup arasındaki fark istatistiksel olarak anlamlı bulunmuştur ($p < 0.05$, Tablo 2). Bu çalışmada stresle başa çıkma eğitimi alan öğrencilerin PÇB diğer öğrencilere göre anlamlı bir biçimde yüksek bulunmuştur. Çiçek ve Akbayrak'ın (2004) çalışmalarında, problem çözme eğitimi alan hemşirelerin PÇB daha yüksek bulunmuştur. Yine Kaya'nın (2005) Sivas'ta hemşirelerde yaptıkları çalışma sonuçlarına göre; problem çözme becerisine yönelik eğitim alanların almayanlara göre problem çözme becerileri daha yüksek bulunmuştur. Bu çalışmanın sonuçları konuyla ilgili olarak yapılan çalışma sonuçları ile uyumludur.

Tablo 2. Öğrencilerin Bazı Özelliklerine Göre PÇB Puan Ortalamalarının Dağılımı

Özellikler (n=213)	S(%)	PÇB (x±S)	Test ve P değerleri
Bölümler			t=-.59
Hemşirelik	106 (49.8)	87.44± 19.84	df=211
Ebelik	107 (50.2)	98.12± 21.07	P=.550
Sınıflar			
1. Sınıf	61(28.6)	92.13±19.09	F=3.15
2. Sınıf	61(28.6)	90.68±20.04	df=3
3. Sınıf	44(20.7)	87.50±21.31	P=.026
4. Sınıf	47(22.1)	80.91±20.37	
Anne Eğitim Durumu			
Okur-yazar değil	13(6.1)	82.53±17.70	KW=4.34
İlkokul mezunu	144 (67.6)	90.13±20.88	df=4
Ortaokul mezunu	16(7.5)	87.68±19.85	P=.361
Lise mezunu	33(15.5)	85.54±18.26	
Üniversite mezunu	7(3.3)	75.14±23.58	
Baba Eğitim Durumu			
Okur-yazar değil	3(1.4)	100.33±15.14	KW=6.89
İlkokul mezunu	100(49.9)	91.32±19.23	df=4
Ortaokul mezunu	29 (13.6)	87.55±25.88	P=.141
Lise mezunu	57(26.8)	85.15±19.62	
Üniversite mezunu	24(11.3)	82.45±18.98	
Anne Mesleği			
Ev hanımı	183(85.9)	89.57±20.13	
İşçi	9(4.2)	84.22±23.98	KW=6.61
Emekli	7(3.3)	78.00±19.51	df=5
Serbest meslek	9(4.2)	77.11±20.33	P=.251
Memur	2(0.9)	70.50±36.06	
Esnaf	3(1.3)	91.33±10.69	
Baba Mesleği			
Emekli	64(30.0)	88.21±23.51	
Çiftçi	27(12.7)	97.25±20.68	KW=5.22
İşçi	25(11.7)	87.48±19.77	df=5
Serbest meslek	50(23.5)	85.30±15.44	P=.389
Memur	29(13.6)	86.62±21.46	
Esnaf	18(8.5)	87.16±18.42	
Aile Tipi			
Çekirdek	187 (87.8)	88.29±20.57	KW=.09
Parçalanmış	10(4.7)	88.20±20.56	df=2
Geniş	16(7.5)	88.25±19.85	P=.952
Memleket			
Çanakkale	30 (14.1)	82.66±16.44	t=-1.63
Çanakkale dışındaki iller	183 (85.9)	89.20±20.90	df=211
			P=.104
Yerleşim birimi			
Köy	27 (12.7)	101.81±21.47	KW=13.74
Kasaba	35 (16.4)	92.57±20.29	df=2
Kent	151 (70.9)	84.87±19.16	P=.001

Ailenin ekonomik durumunu algılama			
İyi	172 (80.8)	87.36±18.79	t=-.32 df=211
Kötü	41 (19.2)	88.36± 18.79	P=.749
Öğrencinin ekonomik yeterliliği			
Yeterli	144(67.6)	85.89±20.36	t=-2.498 df=211
Yetersiz	69 (32.4)	93.27±19.77	P=.013
Nerede yaşandığı			
Evde	83 (39.0)	86.52±18.96	KW=2.06 df=2
Yurtta	125(58.7)	89.60±21.40	P=.356
Aile yanında	5(2.3)	87.80±20.03	
Kiminle yaşadığı			
Aile ile birlikte	19 (8.9)	91.68±22.74	KW=1.04 df=4
Arkadaşlarıyla	187 (87.8)	88.21±20.26	P=.593
Akraba yanında	7 (3.3)	80.85±18.95	
Psikolojik destek alma durumu			
Evet	7 (3.3)	99.00±20.29	MWU= 309.50 P=.941
Hayır	206 (96.7)	87.92±20.02	
Stresle ilgili eğitim alma durumu			
Evet	34 (16.0)	80.02±20.29	t=-2.60 df=211
Hayır	179 (84.0)	89.85±20.12	P=.010

Bu çalışmanın sonuçlarına göre;

Öğrencilerin PÇB puan ortalaması 88.28±20.42 olarak belirlenmiştir. PÇB ölçeğinden alınan en düşük ve en yüksek puan 44-157 olarak belirlenmiştir.

Ölçeğin alt gruplarından alınan puan ortalamaları ve en az ve en çok alınan değerler sırasıyla şöyledir: PÇG için 27.10±9.26/11-57, YK için 45.37±11.27/18-89, KK için 19.51±3.67/10-30.

Öğrencilerin PÇB üzerinde; öğrenim gördükleri sınıfın, kendi ekonomik yeterliliklerinin, yaşamının çoğunluğunu geçirdiği yerleşim biriminin ve stresle başa çıkma eğitimi alma durumunun etkisi olduğu belirlenmiştir. Sınıf yılı yüksek olan, ekonomik yeterliliğe sahip olan, kentte

yaşayan ve stresle başa çıkma eğitimi alan öğrencilerin PÇB puan ortalamaları diğer gruplara göre anlamlı düzeyde daha yüksek olarak belirlenmiştir.

Öğrencilerin PÇB üzerinde; ebeveynlerinin eğitim durumu ve mesleklerinin, aile tipinin, ailelerin yaşadıkları yerin, psikolojik destek alma durumunun, nerede ve kiminle yaşadığının anlamlı bir etkisi olmadığı belirlenmiştir.

Çalışma sonuçları doğrultusunda;

Öğrencilerin problem çözme becerilerinin ekonomik durumlarından etkilendiği belirlendiği için, okul yönetiminin maddi sıkıntısı olan öğrencileri belirleyip burs imkânı sağlaması,

Stresle başa çıkma eğitimi alan öğrencilerin problem çözme becerileri diğer öğrencilere göre daha yüksek bulunduğundan, öğrencilere stresle başa çıkma eğitim programlarının hazırlanması önerilebilir.

KAYNAKLAR

- Biröl L** (2000). Hemşirelik Süreci. İzmir. Etki matbaacılık 2002.
- Chowlowksi KM, Chan K** (1995). Knowledge Driven Problem Solving Models in Nursing, University Of Newcastle, Australia. Journal Nurse Education 34(4):148-54
- Çiçek H, Akbayrak N** (2004). Hemşireler ile diğer bayan çalışanların problem çözme becerileri arasındaki farkın incelenmesi. Hemşirelik Formu 7(2):55-59.
- Demirel U, Yazman Z** (2005). Cumhuriyet Üniversitesi Hemşirelik Yüksekokulu 1. ve 4. sınıf öğrencilerinin problem çözme becerilerinin karşılaştırılması. Lisans Bitirme Tezi, Cumhuriyet Üniversitesi HYO Yönetim AD. Sivas.
- Gelbal S** (1991). Problem Çözme. Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi 6:167-173.
- Güner P** (2000). Sorunlarla etkili baş etme yolu problem çözme. Atatürk Üniversitesi Hemşirelik Yüksekokulu Dergisi 3(1): 62-71.
- Kaya E** (2005). Hemşirelerin problem çözme becerilerinin ve etkileyen bazı faktörlerin belirlenmesi. Yüksek Lisans Tezi, Cumhuriyet Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Sivas.
- Klaassens E** (1992). Strategies to enhance problem solving. Nurse Education 17(3): 28-31.
- Köşgeroğlu N, Yıldırım S, Bahar M** (2005). Sağlık yüksekokulu öğrencilerinin problem çözme becerileri. 3. Ulusal -10. Uluslararası Hemşirelik Kongresi 7-10 Eylül, İzmir,140.
- Özyürek R** (1989). Üniversite öğrencilerinin kişisel bazı nitelikleri ile çeşitli problemlerinin kaygı düzeylerine etkisi. Yüksek Lisans Tezi, Hacettepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara.
- Pınar R, Sabuncu N** (2004). Hemşirelik yüksekokulu son sınıf öğrencilerinin otomatik düşünceler ve problem çözme yeterliliği konusunda kendilerini algılayışları. Hemşirelik Forum Dergisi Eylül-Ekim: 23-27.
- Savaşır I, Şahin N** (1997). Bilişsel Davranışçı Terapilerde Değerlendirme: Sık Kullanılan Ölçekler. Türk Psikologlar Derneği Yayınları No:9, Özyurt Matbaacılık Ankara.
- Taylan S** (1997). Heppner'in problem çözme envanterinin uyarılma, güvenilirlik ve geçerlik çalışmaları. Yüksek Lisans Tezi, Ankara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara.
- Taylor C** (2000). Clinical Problem Solving In Nursing: Insights from the literature. Journal of Advanced Nursing 31(4):842-849.
- Tümkaya S, İflazoğlu A** (2000). Çukurova Üniversitesi sınıf öğretmenliği öğrencilerin otomatik düşünce ve problem çözme düzeylerinin bazı sosyo-demografik değişkenlere göre incelenmesi. Çukurova Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Enstitü Dergisi 6(6):143-152.
- Ulupınar S** (1997). Hemşirelik eğitiminin sorun çözme becerisine etkisi. İstanbul Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü Hemşirelik AD. Doktora Tezi. İstanbul.
- Vural B** (2004). Öğretim Faliyetlerinde Yöntem-Teknik ve Etkinlikler. Hayat Yayınevi. İstanbul. 123-138.
- Yurttaş A, Yetkin A** (2001). Sağlık yüksekokulu öğrencilerinin empatik becerileri ile problem çözme becerilerinin karşılaştırılması. Yüksek Lisans Tezi, Atatürk Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Erzurum.